

Ca l'Orpí

El Pla del Penedès

Ubicació

Comarca: Alt Penedès
Lloc/Adreça: Ca l'Orpí, a 450 m a l'est de la barriada del Pujolet.
Emplaçament Al sud del terme municipal, entre el Pujolet i el Guarner.
Alçada: 214,5

Coordenades:

Latitud: 41.39868
Longitud: 1.71459
UTM Est (X): 392548
UTM Nord (Y): 4583813

Classificació

Número de fitxa 08164 - 55
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Contemporani
Segle XII-XIX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Bona part de les edificacions estan en mal estat per manca de rehabilitació. S'observen llacunes i alguns elements que sí que han estat reparats

Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: 001301800CF98C / 08163A01000033
Autoria de la fitxa Josep Font i Piqueras
Data de registre de la fitxa: dt., 06/06/2017 - 02:00

Descripció

Masia aïllada, amb múltiples edificis annexos, d'orígens medievals, del segle XII.

Ca l'Orpí és probablement la masia més antiga del Pla del Penedès, si més no en quant a referències històriques de l'existència de l'edifici, i també la que probablement conserva elements més antics atès que no ha estat restaurada.

El mas es situa al sud del terme municipal, a mig camí entre la barriada del Pujolet, situada a l'oest i de la que dista 450 m, i del Gorner, situat al nord-est i distant 480 m de Ca l'Orpí. El Gorner era una antiga quadra del Pla del Penedès, amb arrels medievals ben conegudes, avui dia incorporada al terme municipal de Puigdàlber. L'accés a Ca l'Orpí es realitza mitjançant el camí, històric, que prové del Pujolet i es dirigeix fins a la masia; antigament el camí continuava fins al Gorner, tram avui pràcticament desaparegut.

La masia de Ca l'Orpí és conformada per una important agrupació d'edificis annexats a l'immoble original. Tot el conjunt és envoltat per una tanca d'obra, a manera de baluard, conformant un espai tancat de 2.300m², a l'interior del qual les diverses edificacions ocupen més de 1.000m². A fora del baluard, en l'accés principal hi ha un plafó ceràmic que duu la llegenda "Ca l'Orpi". Salvador Llorac esmenta que també hi ha un antic plafó en el que s'hi llegeix "Quartel de Mediodía"(LLORAC 2015:43).

L'edifici principal i original de la masia es situa a l'est del conjunt d'edificacions, amb la façana orientada a l'est. La façana és poc visible degut a l'existència de diversos arbres en el pati davanter, enfront la portalada del baluard. L'immoble és de planta baixa i pis, i hi destaca principalment la porta d'arc de mig punt adovellada, possiblement d'entorn l'època baixmedieval. Al nord de l'accés la façana presenta un ampli cont, de planta bauixarafort.

L'edifici adossat al nord de l'edifici principal és el més elevat, de planta baixa, pis i planta sota coberta, amb coberta a doble vessant, possiblement del segle XIX. En la façana sud, que s'encara al pati davanter de l'edifici principal, hi destaca un rellotge de sol; en la planta sota-coberta són interessants les tres finestretes d'arc escarser.

Entre aquest edifici i el principal n'hi ha un altre d'adossat, possiblement dels segles XVII o XVIII, força malmès, amb dos contraforts en la façana nord. Encara hi ha entremig, adossat per a l'edifici original la part posterior, una altra edificació, poc visible, probable primera ampliació del conjunt. En tot el sector oriental del mas hi ha alhora diversos edificis annexos o aïllats dins el clos, destinats a coberts, estables o altres finalitats agrícoles. En aquesta zona el baluard presenta un accés secundari, d'arc escarser, de pedra, amb guarda-rodes.

Salvador Llorac escriu que a l'interior s'hi poden veure tres arcades apuntades (LLORAC, 2015:43), fet que testimonia la conservació de presumibles elements medievals en l'edifici original.

Tot el conjunt de Ca l'Orpí és veritablement rellevant per l'amalgama històrica que representa l'agrupació d'edificacions escassament restaurades. És un edifici representatiu de l'evolució arquitectònica d'un masia des d'època medieval.

Observacions:

La masia no sembla disposar de residents habituals, sinó d'ocupació esporàdica o temporal pel masover.

Història

Ca l'Orpí és un de les masies més antigues del Pla del Penedès, sinó la més antiga, almenys segons les fonts documentals. Antigament el mas era conegut com mas Pressona, que ja s'esmenta en el cartulari de Poblat l'any 1174, on es diu que limita amb la quadra de Gorner. També s'hi esmenta el Puig Pressona. El mas pertanyia a Arnau de Vilanova i el 1193 va ser venut a Guillem de la Granada. El 1253 es cita de nou el mas Pressona en una renúncia feta per Ramon de Penyaafort. L'any 1388 s'esmenta Arnau Areny del mas Pressona i el 1497 Bartomeu Castell de mas Pressona (LLORAC, 2015:42-43).

En data de 7 de maig de 1703 s'esmenta Jaume Orpí de mas Pressona, del Pla, sufragària de Lavit, en un

capbreu de la mensa episcopal de Solsona, sobre les rendes del bisbat de Barcelona. En l'Amillarament de l'any 1857 hi apareix com a propietari Cristòfol Llopart, que hi segueix residint amb la seva dona i servei el 1864 (LLORAC, 2015:43).

Les dates de construcció que apareixen en les referències cadastral són totes a partir del segle XX, és a dir errònies i referents a actualitzacions cadastrals. En el plànol topogràfic de 1914 l'immoble hi apareix amb la denominació "Casa de Urpí" (INSTITUTO GEOGRÁFICO Y ESTADÍSTICO, 1917)

Bibliografia

DIVERSOS AUTORS (2011): El Pla del Penedès. Entre un mar de vinyes, Ajuntament del Pla del Penedès-Edicions i Propostes Culturals Andana, SL.

INSTITUTO GEOGRÁFICO Y ESTADÍSTICO (1917), Planos topográficos. Província de Barcelona. Término municipal de Pla del Panadés. Escala de 1:2000.

LLORAC I SANTIS, Salvador (2015): El Pla del Penedès. Un municipi al cor de la comarca del Penedès històric, El Cep i la Nansa.

